

Miz
EOST
1934

Kannad Miziek
ar Vretoned

Feiz ha Breiz

Kelaouenn vizek gant skeudennou
Renet gant an Aotrou PERROT

Koum nanchou di-uz ar bloaz :	Embannou d'ouz ar bloaz :
Breiz 3 lur	1/4 pajenn 150 lur
Frans ha broioù stag outi. 5 lur	1/2 pajenn 275 lur
Evid ar e zo e diavéz bro 20 lur	3/4 pajenn 300 lur
	1 pajenn 500 lur

Pa gemerer da nebeuta pemp Feiz ha Breiz diouz ar bloaz, pep niverenn a deu da 10 lur hepken

Taolit evez ouz an nevezenti :

Evit ma vezo esoc'h euna pep tra, da **Scrignac hepken** eo e tleer kas, hiviziken, kement tra a zeil ouz *Feiz ha Breiz* : *skr.dou, embannou, koumananchou ha paemanchou.*

Kemennadurez d'hor c'houmananterien.—War golo an daouzeket *Feiz ha Breiz* a en em gavo gant hor c'houmananterien, o fedimp, da baea, o unan, o c'houmanant raktal, da : *M. le Directeur de FEIZ HA BREIZ, Scrignac* (Finistère), *C. C. 21 802 Rennes*, ha neuze n'o devozo nemed 15 gvenneg vizou evit degas o arc'hant, e lerc'h eur skoed, ma rankfemp karga ar post da vont d'her goulenñ betek an ti.

Pemzek dez goude ar gemennadurez-ze, ma ne vez deuet netra d'eomp, e kasimp eur baperenn all d'hol lennerien d'o fedi da baea kenta ma c'hellint. Ne gargimp ket ken ar post da vont da c'houlenn arc'hant ar c'houmananchou betek an ti, rak re vizus eo evit hol lennerien.

TAOLENN AR MIZ

1914 : Ugent vloaz 'zo	318
Yann-Vari Branellec	321
An nevesenti vras : Breuriez ar Brezoneg er skolioù	324
Breuriez ar brezoneg er skolioù	330
Perig hag Azillis	335
Kuzulioù ar Medisin	338
An Divroad	339
Dlou Gurust an Tad Bernard	348
Ar c'hatekiz dre daolennou	354
« Feiz ha Breiz ar Vugale vihan »	356
Bleun-Brug Montroulez	359
Kuzulioù ar geginerez	360
Responchoù Divinadennou	361
Hanoioù ar c'hounideien	362
Divinadennou miz east	362

FEIZ HA BREIZ

1914

Ugent vloaz 'zo

(KENDALC'H)

AR c'hleier a zône hag a c'halve an dud da zifenn ar vro. Kenta reas ar gwazed, er gear, oa mont d'ar zo-her evit klask e korn o arbenn ar baperenn ruz a verke da bep hini anezo ar pezh en doa da ober, en deiz ma tigouezfe brezel. O gwelet a ran c'hoaz, war gorf o rochedou poul-trennet, o tiskenn gand o dremm distronk, hag o lavaret

an eil goude egile, warc'hoaz vintin eo, dilun vintin eo e rankimp mont en hent : « Paotred keiz, a huanadas va zad, ha petra deuomp-ni da veza aman hon unan ? » Goude eur predig amzer e voe divizet dizrei c'hoaz d'ar park da gas da benn an irvi chomet a-dreuz. Met en dachenn-ze, e oamp, eun tammig araok, ken seder ha ken ampart, ni en em gave dinerz ha skuiz. Abretoc'h e voe echuet an dervez. Koan avat a badas pelloc'h eget kustum, ar boued ne ziskenne ket; gantan ez oa evel eur vla-zenn c'houero, blaz an anken. An anken, e gwirionez, a zalc'he sarret kalon pep hini hag an ti-ze el iec'h ma vezed ken laouen d'ar zadorn da noz, goude eur zizunvez-ziad labour tenn, a deuas da veza evel eun ti e kanv. Doue, koulskoude, a c'hoanteas e vije kuzet d'ar mare-ze, an darvoudou spontus a dlie nebeut goude, skei ar familh. Den ne grede e padje pell ar brezel, daou pe dri miz, a lavare ar gwazed etrezo. Klevet a ran c'hoaz unan eus an amezeien, deuet da lavaret kenavo, o tiskleria kement-man, « bah, emezan, abenn c'houec'h sizun e vezimp distro; ar gwella ve da ober, eo bernia mat an ed ha pa zizroimp e vezo dournet. » Ar paourkaez, mervel a dlee du-hont en harlu, gand an dienez, pell diouz e eost hag e vro. . . .

Kalon ar Breizad ankeniet a en em dro anezi he unan war-zu Doue. Goude koan, ar re a dlee kuitaat antronoz-vintin a gemeras hent an iliz. Sonjal a raent, an dud kalonek, pa vije Doue ganto, e kavjent skanvoc'h eur an disparti. Morse netra n'eo aet dounoc'h em spered eget ar gwel eus ar gwazed-se, lod e kreiz gened o yaouankiz, lod all en o oad welia, o tostaat ouz taol o Fask kenta, d'ar zul vintin, evit kemeret ar bara burzudus a dlee miret outo da fallgaloni. Araok lavaret kenavo d'ar gêr, e teuent da lavaret kenavo d'an iliz parrez, kenavo ive d'o zud aet da anaon. Araok en em zistaga, araok dilezel ar re a garent ar muia war an douar, e teuent d'en em staga ouz Doue, e teuent d'e gemeret da vont ganto. Betek an oferenn-bred ar veleien a zavas o dourn da bardoni, a zigoras o dourn da rei an hosti a zilvidigez, a dlee beza evit meur a hini an hosti ziweza edoug ar vuhez-man.

Ne glaskin ket displega d'eoec'h glac'har an disparti. Bras meurbed e voe ha kalz eus an dud chomet er gêr a

ouelas, a-hed an deiz, evel bugale. Kerkent /ha mao, dek eur, an henchou a gase da Vrest a oa leun a wazed, o fakadennig ganto dindan o c'hazell, lod war o zroad, lod er gweturiou. Ar re-man, m'o doa skuilhet daelou en eur gimidi, a guze gwella ma c'hellent o enkreuz hag a ranne eur marvailh bennak etrezo. N'eo nemet diouz an abardaez, p'en em gavjent pep hini en e bart e-unan, eo e c'helljont lakaat o fenn etre o daouarn ha lenva dourek. Brasa follentez, grevusa fazi ar c'hounarnant ha n'eo ket bet gervel evelse, a daol, milherou ha milherou da guitaat o c'hêr, pa n'oa na plas, na dilhad, nag armou da rei d'ezo ha pa oa kemend a ziouer anezo endro d'an eost? Nag a boan, nag a anken zoken a vije bet espernet da eleiz a famihou ma karjed beza o galvet a-nebeudou hepken, dindan eur miz ha daou. Evel eur vantell a ganv eo 'en em ledas war ar maeziou kerkent hag aet ar gwazed kuit. Pardon Santez Anna, boaz da veza ken laouen, e penn kenta an eost, a dremenas e kreiz ar c'hlac'har. Meur a wech ar breur, ar pried, an tad o devoa ranket mont eus ar gêr evit gounid ar bara, evid ober ar marc'hajou, met diouz an noz e tizroent, hag an holl, en ti, a veze eurus. Er zulvez-se, siouaz, ne zizrojont ket, o flasou a chomas goulo, goulo evit pell, goulo evit atao. A-us da draonien-nou didrouz Breiz-Izel, ar c'hanaouennou seder, a gleved ken alies en abardaeziou araok, a davas. Gwalenn euzuz ar brezel a waske ar c'halonou araok skei ar c'horfou.

Hir kenan e voe kavet an derveziou kenta eus ar brezel.

Daou zra dreist-holl a roe nec'hamant d'an dud chomet er gêr : petra deue ar zoudarded da veza, penaos e vije graet an eost? A drugare Doue, al liziri ne zalejont ket re d'en em gaout. Etouez ar re gosa, galvet d'ar zervich, kalz a chomas ive demdost d'ar gêr hag a c'hellas dont evelse, meur a wech, da welet o zud da rei an dourn d'ezo. Bet ez oa tiegeziou hag a oa e gwirionez reuzeudik o doare. An eost ne c'helle mui gortoz pelloc'h ha ne chome evit entent outan, nemet kozidi, merc'hed ha bugale, tud dic'halloud ha dinerz. Peadra o dije bet, a-dra-zur, meur a hini, da fallgaloni, met n'eo ket ar pezh a c'hoarvezas. Eur wech tremenet ar barrad enkreuz kenta, an holl dud, chomet er gêr, a zavas war o zreid hag a grogas a

dro-vriad el labour. Ar gwazed aet war an oad a zeuas evel da yaouankaat, ar vugale, ar grennarded a ziskouezas kaout eun nerz hag eur furnez dreist o oad. War ar merc'hed eo e kouezas ar bec'hioù pounera, gand eun nerz-kalon dispar, hep damant d'o skuizder, e ouesjont kas endro labouriou ar park koulz ha labouriou an ti. Anken ha glac'har a boulzas ar sperejou d'en em glevet, ar c'halonou d'en em unani. Ar brezel a lakeas an dud, an amezeien d'en em dostaat ha d'en em zikour an eil egile. Ar garantez gwirion, an hini krenv oc'h harpa an hini dinerz, o rei an dourn d'ezan da zougen e groaz, setu kaera boket a vleunias neuze war maeziou Breiz, setu ar pezh a viras ouz kemend a diegeziou, er boan, da goueza war o fenn.

(Da genderc'hel ha da echui er miz a zeu).

Yann-Vari Branellec

1759-1794

guilhotinet e Brest (3 ebril 1794)

Y ANN-VARI Branellec o voe ganet e Sant-Fregant, parrezig stag neuze ouz Guisseny, d'an 12 a viz du 1759. Er memez dervez e voe badezet.

E dud a oa o chom e milin Penmarc'h, demdost d'ar maner. D'e 19 vloaz hepken ez eas da skolaj Kastell, er c'houec'hvet klas. Unan eus e vreurdeur a oa kure e Sant-Fregant abaoe 1768.

E renk ar skolaerien vat edo e Kastell. E 1784 ez eas d'ar c'hloerdi bras. D'ar zadorn araok Nedeleg 1786 e voe graet abostoler, e miz meurs 1787 avieler, ha d'an 22 a viz gwengolo 1787 e voe beleget. Setu aman penaos oa barnet gant mistri ar c'hloerdi : « Gouiziek, spered poellek, habask, mat da bedi. »

E 1788 edo kure e iliz-veur Kastell, karget da veza war-dro ar chaloned epad an ofisou. Lojet oa e ti an itroun Ar Guen. E 1789 e voe hanvet kure Minihy pe barrez Kastell. Ar barrez-ze a oa fiziet er chaloned. Ar re-man a hanve eur person enni, hag ar person en doa dindannan c'houec'h kure, karget pep hini eus eul lodenn eus ar barrez.

D'an 30 a viz gwengolo 1790, al lezenn nevez a stage eskopti Leon ouz hini Kemper heb aotre ar Pab. Eskob Kastell, an Aotrou de La Marche, a zavas e vouez evit en em glemm, ha difenn gwirion an Iliz. Ar veleien a reas evel o eskob, hag e kavomp hano an Aotrou Branellec, kure Ar Minihy, warlerc'h hanoioù ar veleien all a zisklerie beza a du gant ar Pab.

Goulennet e voe digant beleien Kastell toui da ziskleria oant prest da zenti ouz al lezennou nevez. An Aotrou Branellec ne douas ket hag a gollas dre-ze e garg. Eur pennadig ec'h en em dennas e Sant-Fregant, hag eno e voe glac'haret bras o welet e vreur beleg o toui. Kerkent e kuiteas Sant-Fregant hag e vevas du-man du-hont endro

da Gastell. Gouzout a rae edo e riskl da veza paket ha koundaonet d'ar maro. Daoust da ze, kendere'hel a rae d'ober e kuz al labour fiiziet ennan.

D'an 30 a viz kerzu 1793 e voe kavet gant an archevien e ti an itron Ar Guen, ha kaset d'ar prizon da Vontroulez. Ne jomas ket pell e Montroulez, rak kayerou prizon ar C'hastell, e Brest, a lavar ec'h en em gavas eno d'ar c'henta a viz genver 1794, daou zervez eta goude m'oa bet paket e Kastell.

D'an 11 a ebrel, an aotrou Branellek galvet gant Donzé-Vereuil, karget da damall ar brizonerien, a voe gou'ennet digantan :

« Hoc'h hano? — Yann-Vari Branellek. — Hoc'h oad? — 37 vloaz. — E pelec'h oc'h ganet? — E Guisseny, kanton Lesneven, departamant Finister. — Ho micher? — Kure e Minihy Kastell-Paol. — Peseurt madou ho poa araok ar revolution hag abaoe? — N'am oa nemet ar pez a c'houezen evel kure e Kastell. — Gouzout a rit perak oc'h bet prizoniet? — O veza n'am eus ket touet. — Da be vare oc'h bet paket? — D'an 30 a viz kerzu diweza. — Ha touet hoc'h eus d'al lezenn? — Nann. — Pera? — O veza m'oaan libr d'ober evel a garen. — Peur hoc'h eus kuitaet ho parrez hag e pelec'h edoc'h abaoe? — E Sant-Fregant e ti va zad, hag, abaoe, aman hag a-hont. — Gant petra e c'hellec'h beva abaoe m'edoc'h o redet du-man du-hont? — Wardro tri c'hant lur am oa, ha sikouret e vezen ive gant meur a hini. — N'edoc'h ket e ti intañvez Ar Guen pa zoc'h bet paket? Abaoe pell amzer edoc'h eno? — Abaoe tri dervez. Eno e lojen gwec'hall p'edon kure e Kastell. — Abaoe m'emaoc'h o redet, ha n'hoc'h eus ket graet ho micher a veleg, pe e kuz pe a wel d'an holl? — Nann. — Ha ne ouzoc'h ket ez eus bet kavet dilhad hag eur zac'h, arc'hant ebarz, hag a oa d'eur beleg hanvet Branellek, breman ez eus 18 miz, e kichen Roskoff, hag ar beleg-ze en doa c'hoant mont kuit dre vor epad an noz? — Nann, Gouzout a ran hepken ez eus daou veleg all gant an hano a Vranellek. — Ha n'oa ket a veleien all o redet ganeoc'h? — Nann. Atao e vezen va-unan. »

Intañvez Ar Guen a voe prizoniet ive ha barnet e Brest er memes amzer gant an Aotrou Branellek. Koundaonet

e voe d'an harlu. An Aotrou Branellek a voe koundaonet d'ar maro dre ar c'hilhotin.

N'en devoe ket pell da c'headal. Dioc'h tu, goude beza bet koundaonet, e voe kaset gant an archevien en eun tammig kambr e kichen al lez-varn. Ne voe ket roet amzer d'ezan d'en em emmel eus netra, met laket etre daouarn mevelien ar bourreo a drouc'has d'ezan e vleo hag a stagas e zaouarn a-drenv e gein. Dont a reas dizale ar bourreo Ance, Heman a reas d'ar beleg pignat e karr ar c'hilhotin, azeza tro e gein d'ar marc'h, hag hen, Ance, a azezas dirak. Soudarded a gerze araok ha war-lerc'h ar c'harr. Mont a rajont dre ru ar Mairie, ar ru Vras, plasenn dor Landerne, ru Colbert evit diskenn dre ru ar C'hastell betek ar c'hilhotin, savet war blasenn ar C'hastell. A bep tu d'ar c'harr e kerze eur vandenn verc'hed, bonedou ruz ganto, stammerezed ar c'hilhotin, a youc'has gant eur joa foll pa zigouezas ar c'harr e plasenn ar C'hastell.

Ar beleg kaez a ziskennas eus ar c'harr ; kaset e voe betek ar c'hilhotin. Staget e voe ouz eur plankenn teol ha pounner, a istribill e kichen kountell ar c'hilhotin ; lerennou kalet a voe stardet gant daouarn kriz endro d'e gorf ; da c'houde, gant eun taol troad roet gant mevelien ar bourreo, ar plankenn a voe brallet hag a zeuas d'en em lakat a-led ; kercent eun tamm koad all a ziskennas war gouzoug ar beleg evit mirout outan da finval. Neuze ar bourreo Ance a lakas ar gountell da goueza. Kountell ar c'hilhotin a goueze eus a uhel ha buan. Penn an aotrou Branellek a voe distaget en eun taol hag a gouezas en eur baner laket dindan, enni eun tamm lien ruz.

D'ar Yaou-Gamblid oa, da deir goude kreisteiz, deiz gouel ar velegiaj, eun deiz kaer evit mervel.

En e brizon, o c'headal ar maro, an aotrou Branellek a reas eur c'hantik kaer e brezoneg, hag e vrezoneg a zo kalz gwelloc'h eget hini ar skrivagnerien all eus an amzer-ze. Setu aman ar c'houblad diweza :

*O dervez dudius,
O laouenedigez !
Mont da gaout Jezus
En e rouantelez !
Beza abarz nemeur
Er Baradoz ganta
Da viriken oc'h ehana !*

An nevezenti vras

Breuriez ar Brezoneg er skolioù

Er pennad-skrid ho peus kavet a-raok henman ho peus gallet gwelet petra a zo bet graet evid ar brezoneg e kantoniou Pleiben, ar C'hasteil-Neve ha Karaéz : ar brezoneg a zo bet lennet, skrivet, kanet ha karet gant bugale skolioù kristen an tri ganton-se ha da fin ar bloaz pevar barner aotreet gand an Aotrou 'n Eskob ha paeroniet gand ar Bleun-Brug a zo bet oc'h ober eun enklask er skolioù hag o deus kurunet enno ar vugale o devoa labouret gwella, war ar brezoneg, ha roet eun testeni a studi, — un certificat d'études, — evel ma vez lavaret, e galleg, d'ar re a ziskouez oc'h anavezont ar brezoneg hag Istor Breiz, evel m'eo dleet da bep den, ha dreist-holl da bep kristen ober ; hag e lavaran eo an dra-man eun nevezenti vras.

Betek-hen e chomed da vantri war stad reuzeudik ar brezonek stlapet, evel kroaz Hor Zalver, gand eur C'houarnamant e kounnar, er maez eus an holl diez perc'hennet gantan ; mat, tud yaouank a zo breman hag a zo dir, war o zal, ha gwad kristen en o c'halon hag a lavar e tle ar groaz hag ar brezoneg beza laket, a-nevez, e holl skolioù Breiz : an dud dall, emezo, o deus taolet an daou dra-ze da vresa etre an treid ne ouient ket petra raent ; o labour a zo eul labour milliget, mar deus unan hag ar c'henta ma vezo dispennet eo ar gwella ; anez em a vro a-bez o vont da goueza en he foull ; (1)

(1) - « Le but actuel de l'école est de faire des électeurs (blancs ou rouges) et non des jeunes gens avisés, possédant les connaissances nécessaires pour vivre normalement dans le pays où ils sont nés, capables de voir les choses du point de vue de leur paroisse et de leur métier, et, si les circonstances le permettent, de perfectionner leur acquit.

Pa vennen falgaloni war eun ero hag a gaven hir ha ne welen ket kals a dud, war gorf o roched o soubla warni, em c'hichen, setu petra 'm eus klevet hag ouz her c'hlevet ez eus deuet d'in nerz da vont adarre war raok.

Ya ! eun nevezenti eo, met eun nevezenti hag a rank beza astennet war Breiz a-bez ; war skolioù brasa ar c'hêriou kouls ha war skolioù distera ar parrezioù bihanna. Ar pezh a zo bet graet er bloaz-man, tro-war-dro d'ar C'hasteil-Nevez a dle beza graet, da vloaz, e holl gantoniou eskopti Kemper ha Leon¹ ; evit dont a-benn eus a gement-se eo ret kaout raktal strolladou barnerien hag a raio, en o c'horn-bro ar pezh en deus graet, gant kement a galon, an Aotrou Delaporte hag e vignoned en o himl.

Goude beza pleustret ervat kartenn an eskopti hon eus he rannet e pemzek lodenn :

....Le français parlé par une très importante partie de la population de Brest est le type de ce qu'il ne faut à aucun prix généraliser : la civilisation et la littérature françaises n'y peuvent rien gagner, mais plusieurs générations se débattaient dans une ignorance pratiquement complète avant que les restes de la langue locale n'aient été complètement éliminés, et une nouvelle tradition créée.

L'argument mis en avant par les défenseurs du système « un seul programme, une seule langue d'enseignement », est digne de mandarins vivants dans une chambre pleine de livres, et non d'hommes en contact avec le monde....

Cent-quarante-cinq ans après une révolution faite au nom du peuple, et qui proclamait la nécessité de l'instruction pour tous, est-il admissible que l'entrée des écoles, payées par tous, soit encore refusée à la langue des pauvres ? »

Robert AUDIC.

LE JOURNAL VRAI, *Revue mensuelle des partisans des Charles Péguy*, 30, rue Monsieur-le-Prince, Paris.

I		
PLEIBEN	M.P.	LANNEUR M.
Brasparz	M.P.	Plouezoc'h M.
Gouezeg	M.	Plougano
Lanedern	M.	(Ar Voure'h) M.
Lennon	M.	(Primel) M.
AR C'HASTELLNEVE		St-Yann ar Biz M.
	M.P.	TAOLE M.P.
Kolloreg	M.P.	Karanteg M.
Kore	M.	Gwiklan M.
Landelo	M.	Henvig M.
Ploneve	M.	Lok-Gwenole M.
Sant-Wazeg	M.	16 skol
KARAEZ	M.P.	IV
Kleden	M.	KASTELL-PAOL M.P.
Motreo	M.	Enez Vaz M.
Speied	M.	Mespaol M.P.
19 skol		Plouenan M.
II		
UHELGOAD	M.	Plougouloum M.
Berrien	M.	Rosgo M.P.
Skrignag	M.	Sibiril M.
PLOUIGNEO		GWITEVEDE M.
Bodsorc'hel	M.	Kleder M.P.
Gwerleskin	M.	Plouvorn M.P.
Plegad Morvan	M.	Trelaouenn M.
Plougounven	M.P.	PLOUESKAD M.P.
SANT-TEGONEG	M.P.	Lanhouarne M.
Pleiber-Krist	M.	Gwikar M.
Ploneour-Trez	M.	Gwinevez M.
Logeginer	M.	Trelez M.
14 skol		21 skol
V		
III		
MONTROULEZ-		LNDIVIZIO M.P.
SANT-VAZE	M.P.	Bodilis M.
Sant-Varzin	M.P.	Gwimilio M.
Sant-Malani	M.	Lambaol M.
Plouyann	M.	Gwikourvest M.
		Gwiniventer M.

SIZUN	M.	LOKOURNAN	M.P.
Komanna	M.	Konk	M.P.
PLOUZIRI	P.	Molenez	M.P.
Ar Merzer	M.P.	Lok-Maria Pl.	M.
11 skol		Plouarzel	M.P.
VI			
LESNEVEN	M.P.	Plougouven	M.
ha skolañ		Plouger	M.P.
Folgoad	M.P.	Plouzane	M.P.
Kerlouan	M.	EUSA	M.P.
Kernouez	M.	Molenez	M.P.
Plouzeniel	M.	27 skol	
Plouider	M.	VIII	
Plouneour	M.P.	BREST	
Sant-Neven	M.	Sant-Loeiz	M.P.
PLABENNEG	M.P.	I. V. Garmez	M.P.
Ar V. Wenn	M.	Sant-Varzin	M.P.
Kerniliz	M.	Sant-Mikael	M.
Kerzaent	M.	Sant-Salver	
Lanarvili	M.	Recouvrans	M.P.
Milizag	M.	Kerber	M.P.
Plouvian	M.	Kerbon	M.
LANNILIZ	M.P.	Lambezelleg	M.P.
Gwiseni	M.P.	Pilier-Ruz	M.
Landeda	M.	Boharz	M.P.
Plougerne	M.P.	Gwenou	M.
25 skol		Gwiler	M.
VII			
GWITALMEZE	M.P.	Sant-Mark	M.P.
Brelez	M.P.	20 skol.	
Lambaol	M.	IX	
Landunvez	M.	LANDERNE	M.P.
Plougin	M.	(Kalvar)	M.
Porspoder	M.	Gwipavaz	M.P.
Sant-Pabu	P.	Plouedern	M.
		Ar Releg	M.P.
		Sant-Tonan	M.

DAOULAZ

Plougastel	M.P.
Hanveg	M.
Logonna	M.
Loperch'ed	M.
Rumengol	M.
Lanurvan	M.

X**KASTELLIN**

Kast	M.P.
Dineol	M.
Lokorn	M.P.
Plodiern	M.
Ploneve-Porze	M.
Sant-Vig	M.

KRAON

AR FAOU	M.P.
Rozloc'han	M.

12 skol

XI**KEMPERLE**

Kroaz	M.P.
Kloar	M.P.
Tremeuen	M.

AR PAOUD

SKAER	M.P.
Kerrien	M.

BANALEG

Treou	M.
-------	----

PONT-AVEN

Rieg	M.P.
Moelan	M.P.
Neo	M.
Nin	M.

17 skol

XII**KONK-KERNE**

Beug-Konk	M.P.
Sz-Anna-Treiz	M.
Tregonk	M.P.

FOUENAN

Benoded	M.P.
Kloar	M.
Ar Forest	M.
Gwenac'h	M.
Sant-Evarzeg	M.P.

ROSPORDEN

Elian	M.P.
Sant-Ivi	M.P.

19 skol

XIII**BRIEG**

Edern	M.P.
Landrevarzeg	M.
Langolen	M.P.

KEMPER

St-Kaourantin	M.P.
Sant-Vaze	M.P.
Erge-Vihan	M.
Erge-Vras	M.
Kerfeunteun	M.P.
Pluguen	M.P.
Plogoneg	M.

18 skol

XIV**DOUARNENEZ**

Ploare	M.P.
Pouldregad	M.
Poullan	M.
Treboul	M.

PONT-E. KROAZ

Gwaien	M.P.
Beuzeg	M.
Kleden	M.
Mac'halon	M.P.
Plogo	M.
Plouhineg	M.
E. Sun	M.P.

17 skol

XV**PONT-N ABAD**

Ar Gelveneg	M.P.
Kombrid	M.

Kombrid

Lotudi	M.P.
Penmarc'h	M.
Plobannaleg	M.
Ploeur	M.
Triagad	M.
PLOGASTEL	
Landudeg	M.
Ploneour-L.	M.P.
Ploan	M.
Plozed	M.
Pouldruzic	M.

16 skol

Mat, barnerien al loden genta hepken a zo bet kavet; barnerien ar pevarzek lodenn all a zo da glask hag a zo ret o c'haout a-benn ar Bleun-Brug a zeu ha setu perak ec'h en em erbedomp ouz ar vignoned vat hon eus e pep hini eus ar pevarzek lodenn-se ha n'eo ket renket enno c'hoaz Breuriez ar Brezoneg er skoliou, evit ma roint da anaout d'eomp ar re a welont en dro d'ezo gouest da ziouret eun nebeud amzer hag eun nebeud gwenneien evid ober, en o c'horn-douar, al labour vat ha talvoudus-se.

D'al lun, 3 a viz gwengolo a zeu, an Aotrou Raymond Delaporte a gomzo d'eomp, e Bleun-Brug Montroulez, eus a Vreuriez ar Brezoneg er skoliou ha dleet eo e vije, ouz e zelaou, ar re holl a venn rei an dourn d'ar Vreuriez nevez-se.

Frouez ar skoliou dizoue a zo frouez put : o gwelet a c'hellit o sellet ouz ar youankizou a-vreman ha ne anavezont mui nak Hor Zalver, nag e lezenn ha ne vezont mui na wardro iliz, na wardro beleg.

Frouez ar skoliou divrezonek a zo ker put all : o gwelet a c'heller o sellet ouz ar yaouankizou a-vreman n'int mui gouest da gomz ouz o zud koz hag a zo diavêzidi e bro o c'havell.

Pedomp evit ma vezimp dilivret pelloc'h diouz an diou walenn a gastiz ma 'z eo ar skoliou dizoue hag ar skoliou divrezonek; met, pedi n'eo ket a-walc'h : red eo ivez labourat a-zevri ha labourat holl a-unan : warc'hoaz e vezo re zivezat : hizio end-eun eo e ranker staga d'al labour.

Y.-V. PERROT.

Breuriez ar brezoneg er skoliou

REOLIADUR AR GENSTRIVADEG

1. — E kantoniou ar C'hastell-Neve, Keraez ha Pleiben ez eus savet eur genstrivadeg, gant aotre an Aotrou 'n Eskob, etre ar vistri hag ar mestrezed sko-gristen ha kement den a garfe deski ar brezoneg d'ar vugale.
2. — Prizioù 300, 200, 100 lur ha koumanantou da gelaouennou brezonek a vo roet d'ar vistri a vo da genta.
3. — Bep sizun, pe e-pad ar skol, pe en diavaez e tleo ar vistri ober eur gentel vrezondeg.
4. — Da fin ar bloaz skol, hon ensellerien a yelo dre ar skoliou evit goulnnata ar vugale ha rei prizioù d'ar gelennerien ha d'ar vugale.
5. — Evit renk ar gelennerien, e voe taolet evez ouz niver ar vugale hag ouz ar pezh a ouzont.
6. — E pep klas, ar vugale a vo roet notennoù d'ezo hag e vint renket, Prizioù a vo roet d'ar re gentan.
7. — Tri rummad a vo graet eus ar vugale hervez o oad hag ar pezh a ouzont. Ar goulnnoù a vo dishcvel e pep rumm.

TREDE RUMMAD

- a) Lenn e brezoneg pennadoù aes, — notennoù eus 0 da 20;
- b) Goulnnoù war ar pennad lennet hag ar vuhez pemdeziek, — 0 da 20.

EILVET RUMMAD

- a) Lenn e brezoneg, gant goulnnoù — 0 da 20;
- b) Skrivadenn aes, — 0 da 20;
- k) Eun dampskeud eus istor Breiz, Darvoudoù ha deiziadoù penna an istor, e brezoneg, — 0 da 2.

KENTA RUMMAD

- a) Lenn e brezoneg, gant goulnnoù, — 0 da 20;
 - b) Displegadenn, — 0 da 20.
 - k) Istor Breiz dre vras. Desket e voe dreist-holl al lodenn genta hag amzer Nevenoe, — 0 da 20.
 - d) Konta. Daspugn ha diskonta e brezoneg, — 0 da 20.
8. — Taolet e voe evez ouz an notenn greiz bet lakaet gant ar mestr da bep bugel evit e labour e-pad ar bloavezh. An notenn a dleo beza eus 0 da 20.
 9. — Eun « Testeni-studi » war ar brezoneg a vo roet da bep bugel en do bet 56 poent war 80. Ar re a dostaio diouz an notenn-se a c'hello beza degemeret ma vez kavet mat an notenn bet roet d'ezo gant ar mestr evit o bloaveziad-skol.
 10. — Ar goulnnadeg a vo graet e-pad eil lodenn miz mezeyen. An deiz a vo merket piz pemzekteiz araok an arnodenn.
 11. — Ret e vo d'ar gelennerien, pa lakaint o ano, rei roll ar vugale, en eur lavarout e peseurt rummad embint (hervez an niv. 7). Devez an arnodenn e rankint rei d'an ensellerien roll notennoù kreiz ar vugale.
 12. — E-pad an arnodenn ez eo pedet ar vistri-skol da gomz e brezoneg ouz an ensellerien ha dreist-holl d'ar vugale.
 13. — Kement hini en deus bet prizioù a c'hell mont war ar renk evelato, ha kaout re all bep bloaz.
 14. — Evit lakaat e hano, skriva da R. Delaporte, fils, CHATEAUNEUF-DU-FAOU (Finistère).

KENSTRIVADEG AR BREZONEG ER SKOLIOU DANEVELL gant Kongar

E-pad devezioù kenta miz gouere ez eo bet bugale vihan skoliou kristen kantoniou Keraez, ar C'hastell-Neve ha Pleiben, da vat o tremen an arnodenn (1) vrezondeg savet gant « Breuriez ar Brezoneg er skoliou ».

(1) - Arnodenn : examen.

Ar Vreuriez-se a zo bet krouet gant aotre an Aotrou 'n Eskob hag harp an Aotrou Grilh, ensellour ar skoliou kristen evit an Eskopti evit sikour ar vistri hag ar mes-tezed skol a fell d'ezo deski ar brezoneg er skoliou en tri c'hanton anvet uheloc'h.

Warlene e oa bet kroget da urzia al labour. Breman eo bet savet da vat ar vreuriez hag aet eo bet an traou endro evel ma oa bet merket.

8 skol o doa lakaet o ano. Aet omp da welout ar skoliou e devezio kenta miz gouere. 389 bugel a zo bet gwelet ha muioc'hig a vije bet panevet omp bet tapet eun tammig diwezat evit hon tro.

Mat eo bet kavet peurvuia al labour. Peurvuia mistri ha bugale o deus lakaet o foan war ar brezoneg. Ar priz kenta (300 lur) a zo aet da Landelo; daou eil briz (200 lur) a zo bet roet unan evit klas kenta Speied, hag egile evit eil klas Ploneve-ar-Faou.

DANVEZ HA STAD AL LABOURIOU

Ar vugale a oa bet rannet e tri rummad, hervez o oad hag ar pezh o doa desket. En trede rummad, evit ar re vihana, e oa eur pennad da lenn ha displegadennou da ober dre gomz. An eil rummad a ranke oustenn ober eur skrivadenn ha gouzout eun dampskeud eus istor Breiz. Er rummad kenta, erfin, evit ar re vrasa, e ranked ober eun displegadenn dre skrid, lenn, respont war istor Breiz ha gouzout konta e brezoneg. Eur skrid-testeni, eur seurt « sertifikat » a vez roet da gement hini hag en deus bet er rummad-man 14 war 20.

97 bugel o deus tremenet er rummad kenta, 105 en eil ha 187 en trede.

PRIZIOU EVIT AR VUGALE

Setu aman anioù ar vugale o deus bet prizioù :

Rummad kenta

DISPLEGADENN

1. Joséphine Dousen, Speied,	18	war 20
2. Thérèse Derrien, Ploneve,	17,5	
Joséphine Pasquet, Speied,	17,5	
Angèle Moal, Speied,	17,5	

Anna Sizun, Landelo,	17,5
6. Anna Morvannou, Ploneve,	17
Marie Coquil, Ploneve,	17
Marguerite Hamon, Landelo,	17

ISTOR

1. Anna Quiniou, ar C'hastell-Neve,	19
2. Anna Puillandre, Landelo,	18
Joséphine Mentheour, Landelo,	18
Louise Salaun, Ploneve,	18

Eil rummad

SKRIVADENN

1. Jeanne Kergoat, Gwezeg,	17	war 20
2. Suzanne Jamet, Gwezeg,	16,5	
Séraphine Yaouanc, Gwezeg,	16,5	
Yvette Crenn, Gwezeg,	16,5	
Anna Guichoux, Ploneve,	16,5	
6. Marie Lannuzel, Ploneve,	16	
7. Naig Guichoux, Ploneve,	15,5	

ISTOR

1. Marguerite Guillerm, Ploneve,	19	war 20
2. Marie Grall, Ploneve,	18	
Naig Guichoux, Ploneve,	18	

Ar re genta eus pep klas o deus bet ivez prizioù (97 en holl).

Eur blijadur eo bet alies evidomp gwelout ar respontou, dreist-holl evit an displegadennou. Ar vugale o deus bet da zisplega : « Penaos e vez graet ar foenn ». Darn eus al labourioù a zo dreist, beo buhezek. E lod anezhe e lavarar kement tra. Al lenn hag an displega dre gomz a oa mat ivez alies. Muioc'h a gemm a oa etre ar skoliou evit an istor.

Setu aze peseurt labour a zo bet graet er bloaz-man e skoliou kristen kantonioù Keraez, ar C'hastell-Neve ha Pleiben a fell d'eze deski ar brezoneg d'ar vugale hervez ar gemennadurez roet eun nebeut bloavezioù a zo gant an Aotrou 'n Eskob. Eun nebeut tud omp, hag hon eus savet eur strolladig, en eur c'horn bro hepken evit ma vo aes d'imp gwelout ar skoliou ha lakaat tremen an arnoden-

nou; roet hon eus prizioù d'ar vistri-skol ha d'ar vugale. Aet mat eo ganeomp al labour e-pad ar bloavezh-man hag a vo kendalc'het bep bloaz.

Marteze zoken e vo gwelet ivez eur c'horn bennak all eus Breiz-Izel, Bretoned oc'h heulia hor skouer. Ret eo-dont war sikour ar skolioù a stag da studia ar brezoneg; er penn kenta koulskoude eo o devezo ar muia poan.

**ROLL AR RE A ZO BET KAVET GOUEST
DA GAOUT AN « TESTENI-STUDI »
WAR AR BREZONEG ER BLOAVEZ 1934**

- Kastell-Neve.** — Marie LE BERRE,
Anna QUINIOU,
Anne-Marie BORGNE,
Anna GUERN,
Marie-Anna RIOU,
- Landelo.** — Anna SIZUN (mat),
Marianna SIZUN,
Anna PULLANDRE,
Marianne LOZAC'H,
Philomène DERRIEN,
Marguerite HAMON.
- Lennon.** — Francine COZIEN.
- Ploneve.** — Louise SALAUN (mat),
Anne-Marie MOREAU (mat),
Anna MORVANNOU (mat),
Marie COQUIL (mat),
Lucienne KERANGUEVEN (mat),
Anna KERUZORE,
Marianne GUEVEL,
Thérèse DERRIEN.
- Sant-Wazeg.** — Jeanne HERVE.
- Speied.** — Joséphine DOUSEN (mat),
Célestine COCHENNEC,
Anastasie HENAFF,
Bernadette LAPOUS,
Angèle MOAL,
Louise COIET,
Julienne PASQUET,
Louise HENAFF,
Joséphine PASQUET,
Anna BAIL.

PERIG HAG AZILIS

Ar Vadiziant

EN em erbedi he devoa graet Oliv ous Itron Varia Ru-mengol, hag he fedenn a zo bet selaouet; aoun he devoa na jomje goull an ti, ha padal ez eus bet eur c'houblad re-vihan : pôtr ha pôtrez. En noz araok gouel Yann int deuet war an douar ; endro d'an tantad edo an dud, pa deuas eun amezeged da zila eur ger bennak e skouarn mamm Oliv, da lavaret d'ezhi mont beteg ar Stang, kenta ma c'hellfe : « Sant Yann a ziuallo va merc'h hag he c'hrouadur, emezi, met ne rin ket a feje war e dantad ! » Hag e chomas ken e oa echu ; kanet e voe kantikou ha sônioù kaer ; frota voe graet ous an daoulagad, louzaouen sant Yann, goude beza he zommet en tantad, e voe lavaret ar grasou ha, da c'houde, gant devosion, e voe graet ar prosession : teir zro endro d'an tan, ha pep hini a-raok mont d'ar gêr, a gemeras eun tamm eus an drujenn a oa e kreiz an tantad, da deurel er puns.

Ar vamm gêz a lavaras d'he merc'h a bevarzek vloaz : « Kea d'ar gêr gand da vreudeur bihan, diwisk o dilhad d'ezo hag o laka en o gwele; mont a rankan da welet da c'hoar gosa. » Ha buhana ma c'hellas e kemeras hent ar Stang.

Antronoz vintin e tizroas d'ar gêr gand ar c'helou laouen : « Eur c'houblad a zo bet e ti Oliv. » Goro ar zaout a reas hag aozas an dijuni d'he bugale yaouanka ober eur zell ous pep tra, ha yao adarre ! Ma 'z eus labour gand eur c'hrouadur, ez eus eun hanter muioc'h gand daou, evel just : met, mamm Oliv he deus bet unnek, ne vez ket nec'het gand an dra-ze, ha ne c'hin ket dirag al labour.

Pa stardas, evid ar wech kenta, he bugale vihan war he c'halon, pa bokas d'ezo gant teneredigez en eur lava-

ret : « Doue r'ho pennigo ! » Ar vamm-goz nevez a zonjas en he buhez tremenet, er boan he devoa bet o sevel he zorrabugale, el levenez hag er peoc'h a ren en he c'hêr ha gand anaoudegez-vat, e frugarekeas an Aotrou Doue eus e vadelez en he c'henver !

Goude lein e voe starnet ar gazeg ous ar vouetur, ha c'hoar Moris a zavas enni, ar pôtr bihan ganti etre he diwrec'h, he mantell endro d'ezan. Aline eo hounnez, da ved eun intanv e oa aet, hag he deus daou grouadur he-unan.

— Pe seurt hano a vo roet d'az mab, Moris ? emezi.

— Hano e baeron, m'oarvat, eme an tad yaouank, en eur zevel d'e dro ebarz ar vouetur.

Met, tad Oliv a respuntas : « Yann-Vari oun me ; eun dra gaer eo lakat ar mab-bihan en hano e dad-koz ; hogen, etre tantad sant Yann hag hini sant Per eo ganet, brao e ve rei an daou hano-ze d'ezan, ma c'hello lakat an tan en daou dantad, pa vezo bras ! » C'hoarzin a reas ar re-all o klevet ar pôtr koz, hag e voe asantet ober dioutan. Brema, war dreujou an ti, eme Azilis, ar verc'h vihan ganti da vont d'an iliz :

— « Arabad eo deoc'h ankounac'haat ar bôtrezig koant-ma ! emezi ; kaskit eun hano brao d'ezi ha grit plas d'eomp hon diou el lost ! »

Ar gazeg, lorc'h enni, evel m'he dije gouezet pebez enor a oa graet d'ezi, a bik-lammas penn-da-benn beteg ar bourg, ha berr warni dija, e chomas a-zav, harp ous an iliz, e porz an ostaleri ma rae tud ar Stang o diskenn enni.

Môn hag Azilis a ziskennas gand o bec'hiou prisius, hag a yeas en iliz dre an or-dal, paket en ho mantellou evel en o dilhad a ganv, rak ar vugale n'oant ket c'hoaz etouez ar gristenien ; dindan galloud Satan edont eta. Paeron ha maerounez ar paotr a oa daou goz : tad Oliv ha mamm Moris ; met, daou yaouank a oa dibabet da zerc'hel ar bôtrez : c'hoar Oliv, an hini a zo echu he faskou ganti, ha mab hena Môn, a zo en hevelep oad ganti. Mari-Gristina, an daou hano-ze a zo roet d'ar plac'hig, rak Paol-Mari eo he faeron, hag he maerounez eo Tinaïg !

Pa voe kanet an « Te Deum », an dud a yeas er sakreteri, ar c'hleier a voleas epad eun hanter-eur ! daou gris-

ten muioc'h a oa er bed, hag e tiskouezent o laouenedigez ! An daou gristen nevez, avat, a lenve muia ma c'hellent ! An Aotrou Person a lavaras e oa dibabet hanoïou brao d'ezo, hanoïou ar vro ; fisianz en devoa, emezan, da welet ar vugale-ze start en o Feiz, ha lorc'hus eus o bre Breiz-Izel.

Pa deuas an diou vadiziant er-mêz eus an iliz, e oa eur pezh tud o sellet ; merc'hed, tud-koz, bugale ; ar zul oa ; taolet e voe gwenneien d'ar vugale, drajez-sukr a voe taolet ive, hag e voe eur pigoz war-dro ar bourg ! Tro an tiez e deus graet da c'houde, hag an holl a jome sebezet o welet eur c'houblad re-vihan krenv, seder ha koant evel an daouze.

Eur banne kafe, kwignou ha banneou a voe kemeret en ostaleri, met ne badas ket pell merenn ganto ! Ar gazeg a voe staget adarre ouz ar vouetur, ha d'ar gêr war eün ! An diou vamm-goz a bourchaso eun tamm friko abenn koan ; fest ar vadiziant a ranker ober !

Eur vuhez nevez a zo o vont da zigeri evit Moris hag Oliv ! breman o deus eur garg eus ar re uhela ! kenteha rankont o bugale war hent ar Baradoz ; o c'harout a dleont, ha kement-se n'eo ket dies ; met, arabad eo dezo beza dallet gand o c'harantez, serri o daoulagad war ziou o bugale ; poania a rankint da lammet ar plegou fall eus o c'halon ; o gourdrour a rankint a-wechou, evid o brasa mad. Beilha a rankint, dreist-holl, warno o-unan evit rei d'ezo, bepred, skouer vat, rak kentelia heb rei skouer vat a zo koll an amzer.

Da c'hedal, ez an da welet Oliv hag he daou êlig bihan a gousk-dinec'h er o c'havellou koad kistin, tachou alaouret outo, traou dilastez war o zro, skeudenn ar Mabig Jezus speget e penn ar c'havell.

TINTIN ANNA

Kuzulioù ar Medisin

**Droug
Sant-Anton**

Ar c'hlenved-ma a zo spegus, hag a c'hell beza danjerus d'ar re goz, d'ar vugale, d'an dud dinerz. E galleg, e vez graet « erysipèle » anezan ha lod eus an dud, pa n'o deus ket gwelet ar ger-ze skrivet dirag o daoulagad, a ra « disiper » eus ar c'hlenved-ze.

Peurliesañ e stag an droug-ze e klopenn ar penn pe er penn e-unan : koenvet ha ruz e vez an tachad klanv ; poan a vez ennan. Ar c'hlanvour a dle beza dispartiet diouz an dud all, hag an hini a vezo war e dro evid e fouzaoui, a vezo mat d'ezan gwalc'hi e zremm hag e zaouarn gant dour-savon, alies.

Arabad eo rei boued d'ar c'hlanvour, lèz ha bouillouz hepken ; eur spurj-holenn a ray vat d'ezan, hag a-benn tri dervez goude, eun all henvel.

Pa vezo kouezet an derzienn, e c'heller rei vion, yod-patatez, soubenn-wenn, en eur ger, boued skanv ; traon tomm da eva, tizaniou, grâg, gwinn-tomm.

Gwalc'hi a c'heller droug-sant-Anton, gant dour bleun-skao, dour kaol-malo, dour kaol-garo, ha lakat eur gwiskad « vase'in borike » da c'houde.

Chom er gwele a zo gwelloc'h eged sevel da baka riou, er goanv dreist-holl, rak, eur wech c'hoaz, va mestr en deus lavaret d'in alies e oa eur gwall glenved da zarn tud a zo pa ne brederier ket abred outan.

PAOL AR RIOUALLON.

AN DIVROAD

PEZ-CHOARI EN EUN ARVEST

C'HOARIERIEN

AN OZAC'H,
AR WREG,
EUN DIVROAD,
SENTOU, ar pastor-denved.

An traou a dremen e kegin eun tiegez bihan, e Roc'h-Trevezel; a-gleiz emañ an oaled hag e kichen ez eus eun daol vras; eun daol all, bihanoc'h, a zo en tu dehou harp er voger; diou zor a zo war ar gegin : unan a-gleiz hag eben e traon al leurenn.

AR WREG. — Sentou a zo diwezat o tonç d'ar gêr, er pardaez-man, a gav d'in ?

AN OZAC'H. — Ya ! poan en deus gand an denved breman !

AR WREG. — N'eo ket krenv a-walc'h ken, a gav d'it, evit mont er maez, dindan peb amzer ?

AN OZAC'H. — O ! nann ! met, petra fell d'it gand an denved-se eo e kar beza. (*Selaou a ra*). Me gred emañ o tizrei, pelloc'h !

AR WREG. — Unan bennak a zo gantan 'm eus aoun, rak trouz diou gazeg a glevan.

AN OZAC'H (o selaou adarre) — Ha me ivez ; ya, peb a gazeg a zo ganto.

AR WREG. — A-zav e chomont dirag an ti.

AN OZAC'H (a zav hag a ya etrezeg an nor). — Daoust ha piou a vije gantan? (Digeri a ra an nor).

AR WREG. — Piou a zo aze?

AN OZAC'H (o sellet er maez). — Den ebet !

AR WREG. — Asa! n'emaout ket mat; klevet ez peus trouz ar c'hezeg?

AN OZAC'H. — Ya! ya! ha te ez peus ivez.

AR WREG. — Sur a-walc'h ; trouz kezg o tostaat ouz an ti.

AN OZAC'H. — Mat, n'eus den bet aman ken, breman!

AR WREG. — Den ebet?

AN OZAC'H. — Na den ebet, na loen ebet hag ar vorrenn a zo teo war ar menez.

(Serra a ra an nor hag e tistro da gaout an tan).

AR WREG. — Ar paour kaez koz-se a zo eur spered debret; n'eo ket henvel ouz an dud ail ; abaoe eun nebeud miziou a zo, dreist-holl, e teu da veza sebezus; gwelloc'h e vije bet d'eomp...

AN OZAC'H. — Nann! nann! n'es ket da gomz evelse; n'en deus ket pell da veva ken ganeomp, ar paour kaez Sentou; me 'gred, her c'havin maro, war unan pe unan eus an tosennoù a zo dre aze, hep dale.

AR WREG. — Lakât a ra dies va fenn; te a roc'h, evel eur broc'h, ha ne gleves netra, met, evidoun-me em eus bet eun nozvez wenn, adarre, en noz tremen.

AN OZAC'H. — Outan e-unan eo e komze?

AR WREG. — Ya! hag eur bern enkreuz a oa warnan.

AN OZAC'H. — Petra 'lavare dec'h da noz?

AR WREG. — O komz outi, edo, evel ma vez atao : « Ya! ya! kêzez, emezan; klevet a ran ;bez dinec'h; mont a rin di; ya! ya! mont a rin va unan d'hen diambroug.

AN OZAC'H. — Ar paourkêz Sentou! an dra-ze a zo ouz e nec'hi!

AR WREG. — Hag e kav d'it e c'hell he c'hlevet?

AN OZAC'H. — Penaos he c'hlevfe p'eman en he bez ousspenn hanter kant vloaz a zo?

AR WREG. — N'ouzon ket, met, biskoaz n'em eus klevet en divije eun den karet eur plac'h yaouank kement hag hen hag ar garantez vras en devoa eviti eo hel laka da glevet ar pezh a lavar d'ezan eus ar bed-all.

AN OZAC'H (têr). — Neuze ne dle ket beza hir an hent etre ar bed all hag ar bed-man p'eo gwir her c'hlev o komz outan, d'an nec'h, aze, en e gambr.

AR WREG. — Ar bed-all a dle beza tost d'eun den mat, evel Sentou. (eun tamm bervet). Selaou! setu trouz ar c'hezeg adarre!

AN OZAC'H (o selaou). — Ya! henvel eo ouz an trouz a oa bremaik.

AR WREG. — Daou loen a zo ivez.

AN OZAC'H. — Hag unan anezo eo kazeg vihan Sentou. (Sevel a ra).

AR WREG (strafuilhet). — Gortoz eur pennad (Kregi a ra en e vrec'h). N'es ket da zigeri an nor.

AN OZAC'H .. Perak (oc'h en em zispega diouti). — Ne zigorfen ket an nor? Chom a reont a-zav dirag an ti.

(An ozac'h a zigor an nor hag a zell er mêt; gwelet a reer an divroad o tostaat hag o chom war an treujou).

AN DIVROAD. — Pardonit d'in, tud vat, ma teuan d'an eur-man 'n noz d'ho tirenka; en em goll em eus graet er menez ken teo ha ma 'z eo ar vorrenn; anez ho pastor koz n'ouzon ket petra e vijen bet deuet da veza.

AN OZAC'H. — Deuit en ti, Aotrou, heb aoun ebet!

AN DIVROAD. — Bennoz Doue d'eoec'h!

AR WREG. — Tennit ho mantell vras; m'oarvat eo treuzet ho tilhad; eur vorenn deo ha yen a zo er pardaez-man; brao eo bet d'eo'h c'hoaz p'ho peus gallet kaout unan d'ho'h hentcha.

(*Ar wreg her sikour da denna e vantell*).

AN DIVROAD. — Ho trugarekaat a ran, Itron; eun den souezus eo ho mesaer aze; kollet mat e oan etre Penn-ar-Waziou ha Rest-ar-C'haro; c'hoant am oa da vont da Blounaour ha setu ma kouezas warnon e kreiz ar vorenn : « Deuit d'am heul », emezan, ha ne lavare ger all ebet d'in, kaer em oa ober goulennoù outan.

AN OZAC'H (*o vouse'hoarzin*). — N'eo ket souez, rak ne glev netra !

AN DIVROAD. — Bouzar eo ?

AN OZAC'H. — O! ya 'ta! Bouzar-glez.

AR WREG. — Met, ma wel ha penn e kompreno ar pez a lavarec'h; lenn a ra ar gerioù, dre m'eo gwel e koueza eus ar c'henou.

AN OZAC'H (*o lakat eur gador d'ezan e kichen antan*). — Tostait hag azezit aman.

AN DIVROAD (*oc'h azeza*). — Bennoz Doue d'eo'h, met n'oun ket evit gouzout mat a-walc'h e pelec'h emañ; n'emaoun ket pell, m'oarvat, diouz Plounaour ?

AN OZAC'H. — O! eo, aotrou, eur pennadig brao-emaoc'h c'hoaz ha ken tost emao'h zoken da Gomanna eget da Blounaour.

AN DIVROAD (*souezet*). — Komanna!

AN OZAC'H. — Ya! ya!

AN DIVROAD. — Hag ar geriadenn-man pe hano a roer d'ez !

AN OZAC'H. — Roe'h-Trewez.

AN DIVROAD. — Roe'h-Tre...

(*N'eo ket gouest da gomz ken; en em harpa a ra war ar gador, evel ma vije o vont da goll e anaoudegez; an ozac'h a red d'e gaout.*)

AR WREG (*bernet*). — Petra 'zo?

AN OZAC'H. — Tap d'in eur bannac'hig hini krenv. (*Ar vaouez a gerc'h eur voutailhad gognac hag a ziskarg eur banne er werenn hag her ro d'he goaz.*)

AR WREG. — Skoet eo bet!

AN OZAC'H. — Nann! nann! ar yenienn hag al leiz-amzer eo o deus e zinerzet (*D'an divroad*). Kemerit eur banneig eus an dra-man, (*Lakat a ra ar werenn en e c'henou*). Eul lonkadennig all c'hoaz hag emao'h barrek.

(*An divroad a ev eur banne all, a deu buhez ennan hag a en em laka en e goazez.*)

AN DIVROAD. — Keuz am eus da veza deuet d'ho tirenka, evel m'her gran.

AN OZAC'H. — Mat ho peus graet dont ha brao eo bet d'eo'h p'eo en em gavet Sentou goz warnoc'h. Peadra da dapa ho maro ho poa o chom da loja dre aze, er menez, d'an ead ho peus.

AR WREG. — Krenfoc'hik ec'h en em gavit breman?

AN DIVROAD. — O! ya! kals krenfoc'h.

AN OZAC'H. — Da belec'h edoc'h o vont p'ho peus kollet hoc'h hent?

AN DIVROAD. — Oc'h ober eur bale dre ar menez edon ha tapet oun bet gand an noz.

A RWREG. — E gwir?

AN OZAC'H. — N'ho peus ket a zoare da veza gimidik diwardro aman?

AN DIVROAD. — Nann! me a zo gimidik eus a Gerac.

AR WREG (*o vouse'hoarzin*). — Eur c'hernevad oc'h neuze; ne vije ket lavaret; komz a rit brezoneg evelomp.

AN DIVROAD. — Marteze a-walc'h! Studia a ran kals ar brezoneg.

AR WREG. — Anaout a rit mat Menez Are?

AN DIVROAD. — N'oun ket bet gwall alies dre aman.

AN OZAC'H. — Kaout a rae d'in hen anavezec'h, rak bremaik ho peus komzet eus Penn-ar-Waziou ha Rest-ar-C'haro.

AN DIVROAD. — Studia a ran istor an amzer goz ha lennet em eus kals traou diwarbenn ar vro-man. O tont eus a Lambaol e oan p'oun en em gollet.

AR WREG. — N'oun ket bet eno biskoaz.

AN OZAC'H. — Lambaol hag ar parrezioù diwardro eo bro an ilizou kaer; n'oc'h ket bet er Releg?

AN DIVROAD. — Nann! warc'hoaz ez in di.

AN OZAC'H. — Hag e menez Mikael?

AN DIVROAD. — Pignet oun bet warnan; yeun-Eile a weler brao ac'hano.

AN OZAC'H. — Istorioù koz a zo diwarbenn ar yeun-se hag e karit klevet istor an traou koz?

AN DIVROAD. — Ya! ya! istorioù, sonioù, gwerzioù ha kontadennoù an amzer wechall, an traou-ze holl a garan kals.

AN OZAC'H. — Klevet ho peus hano eus a Roc'h Trewezel.

AN DIVROAD. — Nann! ne gav ket d'in; marteze a-walc'h, koulskoude.

(An ozac'h a zav hag a ya da gerc'hat « Buhez ar Zent », en eur c'horn).

AR WREG. — O vont da zebri koan e oamp pa 'z oc'h digouezet; n'hon eus nemed eur banne soubenn al laez hag eun tamm bara hag amann; met, mar kirit, e vezo graet eur vi poaz kalet bennak d'eoc'h!

(An ozac'h a zistro gant Buhez ar Zent; Sentou a en em gav ivez hag a dosta ouz an daol vihan, en tu dehou, heb ober van ouz den.)

AN DIVROAD. — Nann, bennoz Doue d'eoc'h!

AN OZAC'H. — Eun tamm kig moc'h ho pezo? kig sallet er gêr.

AN DIVROAD. — Nann, n'em eus ket eur begad naoun; eur banne the ha netra ken a yelo ganen, da domma d'in.

AR WREG. — Eur skudellad laez tomm ho pezo; war an tan ema ha bero eo.

AN DIVROAD. — Mat, mar d'eo prest, e kemerin eur banne laez tomm kentoc'h eged eur banne the.

(An ozac'h a zigor « Buhez ar Zent » hag a denn eur werz koz anezan).

AN OZAC'H. — O komz e oan d'eoc'h bremaik, eus merc'h yaouank Roc'h Trewezel.

N'ho peus ket lennet ar werz-se?
(Rei a ra d'ezan ar werz).

AN DIVROAD (o sellet hag o lenn). — Gwerz maro skrijus merc'h yaouank Roc'h Trewezel; nann; me 'gav d'in beza klevet eur stlat'ez hano bennak eus an dra-ze, evelato!

AN OZAC'H. — Sur a-walc'h! breman ez eus eun daou ugent vloaz bennak hounnez a oa unan eus ar gwerzioù anavezet gwella ha kanet ar muia eus an eil penn d'egile da Vreiz-Izel: Gwerz maro skrijus merc'h yaouank Roc'h Trewezel, met ne oa ket eur foar etre Karaez ha Landerne ha ne vije ket klevet kana enni ar werz-se.

SENTOU (o sellet uhelloc'h egetan). — Ya! ya! paour kêzez! evelse eo! ya! ya! klevet a ran.

(An ozac'h hag ar wreg a zell an eil ouz egile, strafuilhet).

AN DIVROAD (bervet). — Petra en deus lavaret?
AN OZAC'H. — N'it ket da ober eur van ouz e glevet; hennez a gomz, evelse, outan e-unan, meur a wech.

AR WREG (tenval he fenn). — Ar wech kenta eo d'in d'e glevet, evelse, er gegin dirazomp.

AN OZAC'H. — Gwir eo! Peurliesa ne gomz outan e-unan nemet pa vez en em dennet en e gampr.

AR WREG. — Tostait ouz an daol, mar plij.

AN DIVROAD. — Bennoz Doue d'eoc'h!

(Ar wreg a zigas eur skudellad laez hag hel laka dirak Sentou; evid e lakât da deurel evez e taol he dourn war e skoaz hag e sell outan a-ban).

AR WREG. — Pebez chans p'ho peus gellet kaout an Aotrou dianket-man er Yeun.

SENTOU. — Chans! (*en eur heja e benn*). Evelse e tlee an traou en em gaout.

AN DIVROAD. — Petra lavar?

AR WREG. — Lavaret a ra e tlee an traou en em gaout evelse.

AN OZAC'H (*d'e wreg*). — Lez hennez ar paourkêz koz-se en habaskder. (*D'an divroad*). Kollet en deus e nerz, eun nebeud bloaveziou a zo ha failloc'h falla ez a bemdez. Lavaret a raec'h bremaik e karec'h klevet an istoriou koz, mat, me a zo sur, n'ho peus ket klevet biskoaz eun istor par da hini maro merc'h ar gêr-man hag ar pez a zo diskleriet er werz koz n'eo netra c'hoaz e-skoaz ar pez a zo tremenet abaoe. Hanter kanñ vloaz bennak a zo abaoe m'eo bet lazeta ar plac'h yaouank-se.

AR WREG. — Yann, an Aotrou, marteze, n'en deus c'hoant ebet da glevet hano eus eun hevelep darvoud.

AN DIVROAD. — Eo! eo! karout a rafen her c'hlevet.

AN OZAC'H. — Bez' e oa daou baotr yaouank hag a gare kals va moereb, eur c'hoar d'am zad; eur plac'h yaouank eus ar re goanta e oa, war am eus klevet, ugent vloaz bennak d'ez.

AR WREG. — Kemerit eun dra bennak.

AN OZAC'H. — Ya! ya! Kemerit eun tamm bara hag amann.

AN DIVROAD. — Nann! nann! bennoz Doue d'eoc'h.

AN OZAC'H. — Unan anezo oa Tanguy Derrien, mab ozac'h ar Pont-Kled, eun tiegez hag a zo aze, en tu all d'an draonienn ha Sentou, mevel bras ar Roc'h, aman, mevel va zad koz, oa egile.

AR WREG. — Ha Sentou eo en devoa gounezet he c'halon.

AN OZAC'H. — Gortoz; te a ya re vuan; ro amzer d'in da gonta an istor, war he hed; ya! ya! re wir eo, karet a rae ar mevel ac'han; Tanguy a glaskas he gounit, met ouz Sentou eo e oa troet.

SENTOU. — Ya! ya! kêzez, dres, evel ma 'z peus lavaret d'in.

(*An divroad a zell ouz Sentou*).

AN DIVROAD. — Ouz piou e komz?

AR WREG. — Outi.

AN DIVROAD. — Piou hi?

AN OZAC'H. — Bremaik e weloc'h.

AR WREG. — N'ho peus ket tanvet c'hoaz ho laez; marteze n'her c'havit ket mat.

AN DIVROAD. — (*oc'h ober an neuz da zebri*).

N'hell ket beza gwelloc'h. Bennoz Doue d'eoc'h.

AN OZAC'H. — Ha neuze Tanguy, pa n'oa ket evit he gounit, dre gaer, hel lazas, eur zulvez da noz.

AN DIVROAD. — Hel lazas!

AN OZAC'H. — Ya! e tal an oaled-se m'emaoc'h azezet warni.

SENTOU. — An neb a zo o c'hortoz a gav hir an amzer; gwir a-walc'h e oa ar pez a lavares; re wir.

AR WREG. — Petra c'hoarvez gantan, er pardaez-man?

AN DIVROAD. — Klevet a ra ar pez a livirit?

AN OZAC'H. — Ne glev ket eur ger; bouzar-glez eo, a lavaran d'eoc'h, ker bouzar hag ar re varo; an oaled neuze n'oa ket henvel a-walc'h ouz breman; eun oaled a e'hiz koz a oa, met p'oun dimezet, — gouzout a rit ervat penaos eo troet ar merc'hed yaouank breman, — eo bet red d'in lakat kempenn an oaled diouz ar c'hiz a-vreman; va zad koz a rankas teurel, er maez eus an ti, maen bras an oaled: roudou ar gwad a jome anañ warnan, kaer a oa e walc'h.

(*An divroad a dro kein d'e voued, evel ma vije o vont da gaout eur fallaenn all c'hoaz*).

AR WREG. — N'es ket da gomz eus an dra-ze ken.

AN OZAC'H (*o sevel*). — O! sellit! goulenn a ran pardon ouzoc'h; ne ouien ket e oa ken tener-ze ho kalou...

((DA GENDER'CHEL)).

Daou Gurust an Tad Bernard

Eur manati eus ar Portugal, e veve en XIIIe kantved eur manac'h anvet Bernard a Vorlaas. Eno e rene eur vuhez santel meurbed, pell diouz trouz, ha plijadurioù brein ar bed. Echui a reas e vuhez war an douar en eun doare souezus kenan.

Tostig d'ar manati, edo o chom eur marc'heg, d'ezan daou baotrig, koant evel an deiz ; bez ez oant ken glan, ha ken devot, ma vije lavaret, daou èlig diskennet eus ar Baradoz.

Ar garantez vras a zougent d'ar bedenn, a reas d'o c'herent o c'honsakri da Zoue ez-vihanik ; ober a rejont anezo menec'h bihan, hag ez ejont da veva er manati, etouez ar venec'h-all.

Eno, dindan sae c'hroz al leaned santel e servichent an Aotrou Doue, dindan renadur an Tad Bernard a voe karget da soursial outo.

An daou baotrig avât, ne gouskent ket er gouent, met bemdez a-raok an noz ez aent d'ar gêr da loja, rag gweleou ar venec'h a oa re-rust evito.

Kerkent ha goulou deiz e vezent gwelet war zao, o lavarout kenavo d'o zad ha d'o mamm evit an dervez, hag o kemerout hent ar manati.

Kerzet a raent atao dourn ouz dourn ha dre ma 'z aent, dre an hent, e weled greun o japeled o riskla etre o bizied mibin, epad ma save o fedenn, c'houek ha laouen davit an Aotrou Doue hag ar Werc'hez Vari. A-wechou-all e kanent ar c'hantikou, o doa desket gant an Tad Bernard ; o mouezioù ken skiltr, a en em unane ken brao, m'oa eun drugar o c'hlevout.

Bep mintin e respontent oferennou ar venec'h. Doue hepken a c'hellfe lavarout, gant pegement a breder hag a garantez ec'h en em roent d'al labour santel-se ! Lavarout a vije graet, Elez dindan furm daou vugel.

Kompren a raent dija, ar burzud souezus a zigouezze war an Aoter, hag e pedent o mignon Jezuz, gant kement a virvidigez, ma n'helle netra ober d'ezo distrei o daoulagad diwar ar beleg a lavare an oferenn.

War ar poent-man, bugale, daou gurust an Tad Bernard, a zo evidoc'h eur skouer eus ar re gaera ; grit eveldo bep wech ma 'z eoc'h da glevout an oferenn hag e vo kalz talvoudusoc'h evit hoc'h ene, ha kalz plijusoc'h da Zoue.

Evel m'oa re zivlas, evit o c'horf tener, boued groz ar venec'h, an daou baotrig a zigase ganto bemdez eus ar gêr, peadra da zibri, evit o lein hag o merenn ; kemeret a raent o frejou o-unan, el lec'h ma plije ganto.

An Tad Bernard en doa eur garantez vras evit e gurrusted ; bez e oa evito eun eil tad, hag o c'hentelia a rae war skianchou Doue, ha war skianchou ar bed.

Diouz o zu, an daou vugel a oa leun a zoujans evid an Tad Bernard ; selaou a raent gant kalz evez e gentellou hag e allou leun a furnez hag a zantelez ; morse n'o dije kredet dizenti outan war an distera tra.

Ar manac'h santel a zouge e vugale dreist-holl, da garout kalz ar Werc'hez Vari. Desket en doa d'ezo, mont alies da zaoulina dirak Aoter Itron Varia ar Rozera da

lavarout o japeled, ar pezh a raent meur a wech bemdez gant kalz plijadur.

War an Aoter-ze ez oa eur skeudenn gaer eus ar Werc'hez, he Mabig Jezuz ganti war he divrec'h.

Al lec'h-se a blije kement d'an daou gurust bihan, ma felle d'ezo dibri eno, bemdez, o lein.

**

Eun dervez ma stagent gant o lein, e-harz aoter ar Werc'hez, ar bihana, o sellout ouz ar Mabig Jezuz, azezet kaer war divrec'h e vamm, hag o sonjal edo eno beo, a gomzas outan evelhen :

« Mabig Jezuz, me 'sonj d'in, e tlees kaout naoun-bras, ahaoc 'n amzer m'emaout aze hep tamm! Rak, morse c'hoaz n'em eus gwelet da vamm o kinnig d'it an distera tra da zebri! Mat! mar keres diskenn aman e rannimp ganez hon lein ».

Kerkent, ô burzud! e voe gwelet an diou skeudenn o finval, ha deuet da veza beo. Ar Werc'hez a blegas hag a lakas he Mabig war an aoter; heman, en eur vousec'hoarzin ouz an daou vugel, a lammas ac'hano d'an douar, da c'houienn diganto eul lodennig eus o fred.

An daou gurust dirak eur seurt burzud ne voent souezet tamm ebet. Rannimp a rejont o lein e teir lodenn en dervez-se ha pep-hini a zebras e lod, laouen bras, goude beza lavaret a-samblez ar « Benedicite ».

Eur pezh marvailhou a voe ganto epad ar pred : aes eo kredi o doa kalz traou da c'houlenn digant ar Mabig Jezuz, hag hen a responte laouen d'o holl goulennou.

Petra 'lavarent d'ar Mabig Jezuz, ha petra responte heman d'ezo? N'hellan ket hel lavarout d'eoc'h, bugale, rak kement-se n'eo ket bet skrivet, siouaz! Goulskoude, nag e vije bet kaer evidomp anaout kement-se!

Warlerc'h ar pred, goude beza lavaret ar grasou, ar Mabig Bihan a lavaras kenavo d'e zaou vignon, hag a bignas a-nevez war divrec'h e vamm, epad ma 'z ae ar re-man da gemerout an êr vat eur pennadig, e liorz ar manati.

**

En dervez warlerc'h, war c'houlenn an daou baotrig, ar Mabig-Doue a ziskennas a-darre, hag evelse epad meur

a zervez dioustu. Hag an daou gurust bihan a rannimp gant plijadur, o lod eus o fred, d'ar Mabig santel.

Konta 'rejont d'o c'herent ar burzud souezus, a zigoueze bemdez, epad o lein, dirak o daoulagad, hag a lavarent d'o mamm :

« Ret e vije d'eoc'h, mammig, lakat muioc'h a vevans en hor sac'h, pa 'z eo gwir hiviziken e vezomp tri o leina ».

Met o c'herent o devoe bec'h o kredi, hag ar bevans ne voe ket kresket; sonjal a raent :

« Marteze, an traou burzudus a gont d'eomp hor bugale n'int nemet gevier, ijinet ganto evit kaout digarez da c'houlenn muioc'h a vevans d'o lein. Gwella hon deus d'ober eo chom hep ober van, ken a vo gwelet ».

**

An daou baotrig a gontas ivez d'an Tad Bernard ar burzud a welent bemdez.

An Tad, war an taol, a ziskouezas beza souezet-kenan.

Evelato, o c'houzout n'helle ket e vugaligou, lavarout gevier d'ezan, e teuas d'o c'hredi, daoust ma ne lavaras grik ebet da zen, war gement-se.

Nebeudig amzer goude, o klevout e kendalc'he Jezuz da ziskenn, e reas outo ar goulennoù-man :

« — Hag ar Mabig-Doue, ha kendalc'h a ra da zont da leina ganeoc'h, va bugale ? »

— Ya, Tad, dont a ra bemdez atao !

— Daoust ha digas a ra a-wechou gantan ivez, eun dra bennak evidoc'h eus ar Baradoz ?

— Nann, Tad ; daoust m'eo pinvidik-mor, morse, morse, ne zigas gantan netra !

— Ha pedet oc'h bet gantan a-wechou da vont da leina d'e di ?

— Biskoaz morse, Tad, n'en deus graet d'eomp ar blijadur-se. Nag e karfemp goulskoude beza pedet gantan eur wech bennak ! Na pegen kaer e vije d'eomp mont da leina d'an nenv, eur wech da vihana !

— Selaouit, va bugale : ret e vije d'eoc'h goulenñ digantan ! Herio eta, ma tiskenn adarre, c'houi a lavaro d'ezan kement-man : « Mabig-Karet, hor pediñ ivez mar plij, da vont da leina d'ho ti, eur wechig pe ziou da vihana. An Tad Bernard ivez a fell d'ezan dont ganeomp : ho pet ar vadelez eta d'her pedi ivez ».

— Ya, Tad, eme ar vugale, en eur strakal o daouarn, ni a lavaro kement-se da Jezuz ».

**

Da eur lein, ar Mabig-Jezuz a deuas adarre da glask e lod. Pebez digemer kaer en devoe en taol-man ! Kinniget e voe d'ezan ar pep gwella a oa deuet ganto eus ar gêr, ha pep hini d'e dro, ne ehane ket da lavarout d'ezan o c'harantez gant ar c'hoant o doa d'ober plijadur d'ezan bepred. Lavarout a rejont ivez da Jezuz pegen bras oa o c'hasoni evit ar pec'hed ha pegement e plije d'ezo aliou fur ha santel an Tad Bernard.

Jezuz en eur vousec'hoarzin, o selaoue gant madelez. Plijadur a rae d'ezan, komzou didroidell ar vugaligou santel-se.

Da fin ar pred, ar c'hosa en eur gregi e dourn ar Mabig Jezuz, her pedas evel-hen :

« Na pegen eurus e vijemp, Mabig Jezuz, m'ho pefe ar vadelez d'hor pedi... eur wech da vihana, da vont ga-

neoc'h da leina da di ho Tad ! hag an Tad Bernard ivez, a fell d'ezan dont ganeomp !

— Mignoned karet, eme Jezuz, a-benn tri dervez aman eman Hanter-Eost, hag e vo neuze, gouel bras e ti va Zad ; lavarit d'an Tad Bernard her pedan, da zont ganeoc'h d'am zi, da azeza ouz va zaol, gant an Elez hag ar Zent, a-benn an deiz santel-se ».

Nag a vall a voe er vugale, o konta d'an Tad Bernard, respont ar Mabig Jezuz !

« Bugale, emezan, ho kredi a ran ; ha pa 'z omp pedet gant Jezuz da vont da leina da di e dad, ne jom mui ganeomp breman, hed an tri dervez-man, nemet en em brepari ervat a-benn ar gouel kaer-se ».

**

Setu erfin o c'houlaoù, an dervez kement gortozet. An daou gurst bihan, gwisket en o c'haera, a lavar d'o zad ha d'o mamm, ar c'helou bras, ha goude beza poket d'ezo evit ar wech diweza, e kemeront laouen hent ar manati.

En dervez-se, an Tad Bernard, a lavaras e oferenn da ziweza. Pignat a ra ouz an aoter p'eman ar venec'h all o vont d'o lein, e zaou gurst a bep tu d'ezan.

Gant pebez devosion, ha pebez evez e voe heuliet ha lavaret an oferenn-se an diweza 'vito er bed-man !

Warlerc'h an oferenn e taoulinont o zri, war bazeñ uhela an aoter da lavarout ar « Salve Regina », ha neuze, o daoulagad troet warzu an nenv, o divrec'h e kroaz war o c'halon, warzu an hini en deus o fedet, e c'hortozont ar mare da vont kuit.

**

Pa deuas ar venec'h d'ar japel evit ar pedennoù warlerc'h ar pred, o c'havjont eno, daoulinet atao, o zri kenver-ha-kenver, hag hini anezo ne finve.

Mantret, e tostajont outo, ha pebez souezenn o devoe, o welout edont maro. Aet oa o ene da leina da di an Aotrou Doue.

Ti an Aotrou Doue avât, a blijas kement d'an tri sant, ma n'int ket deuet c'hoaz en-dro.

FILHOR SANT ERWAN

(1). Kurust : machigod e Kerne.

AR CHATEKIZ DRE DAOLENNOU

An unnek steredenn

BUGEL bihan, lavar d'im petra eo UNNEK?
Unnek steredenn.

Bez e oa, er vro ma tlie genel enni Hor Zalver, eun den mat e hano Jakob hag en devoa daouzek mab : Ruben, Simeon, Levi, Juda, Dan, Neptali, Gad, Aser, Isachar, Zabulon, Joseph ha Benjamin.

Jakob a gare Joseph muioc'h eget hini eus e vreudeur hag en devoa laket ober d'ezan eur zae a veur a liou. Breudeur Joseph o welet an dra-ze a gemeras kas outan hag o c'hasoni a yeas c'hoaz war gresk pa zisklerias d'ezo an hunvre en devoa bet : « Oc'h endrann e oamp, emezan ha va hordenn-me a jomas en he sav hag ho re c'houi a stouas dirazi; gwelet em eus ivez an heol, al loar hag unnek steredenn o stoui dirazon! »

E dad pa glevas an hunvre-se her gourdrouzas : « Petra, emezan, daoust ha da dad, da vamm ha da unnek breur a ranko stoui eun dervez dirazout? ».

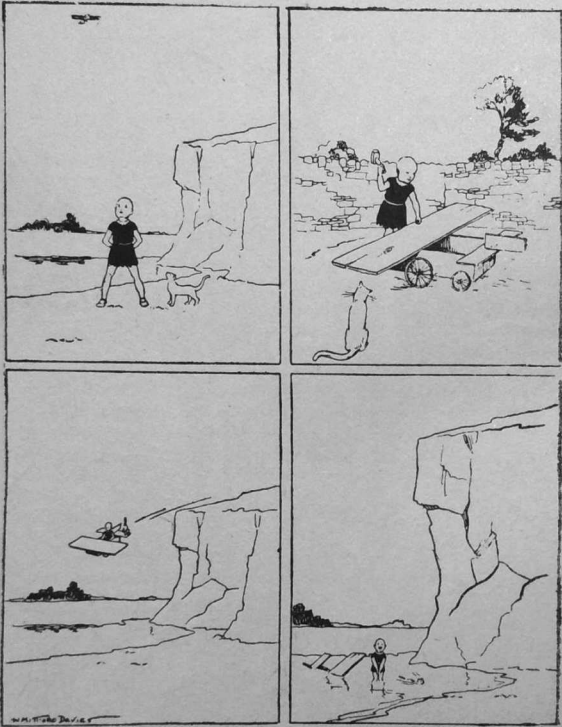
Hunvre Joseph a deuas da wir gand an amzer; gwerzet gand e vreudeur, Joseph a yeas d'an Egypt; eno e teuas da veza galloudus bras; ar c'henta oa goude ar roue hag e dud, kouezet ar gernez warno, a rankas stoui dirazan evit kaout hed da ober bara.

Joseph a zo eur skeudenn eus Hor Zalver bet gwerzet ivez gand unan eus e ziskibien.

Feiz ha Breiz...

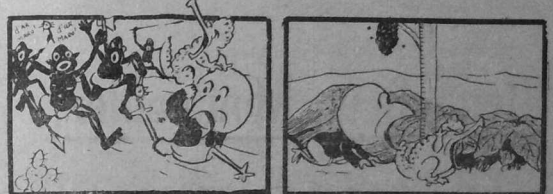

(Diwar Cymru'r Plant)

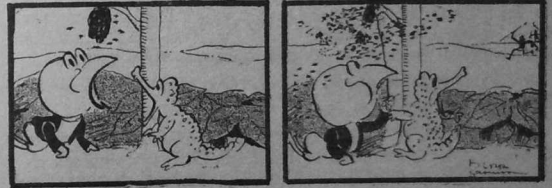
Kar-nij Lanig

...ar Vugale vihan

Ro peoc'h, Krok, kollet o deus hor roudou.

— Hé ! eun hed-gwenan !
— Ha petra 'ra an dra-ze d'it, Poufer ?

— Setu iat, en taol-mva, paket omp ganto ?
— N'eo ket sur, Krok ! Hejomp an hed gwenan-man... ha gortozomp.

— Hi ! hi ! hi ! Flemmet oun, Poufer...
— Red eo gouzanv a-wechou evit savetei ar vuhez..

— O ! Penn-Du, sell 'ta ouz an daou gonsort ouzus man !
— Hoi ! paotred, ha gwelet hoc'h eus Poufer ha Krok dre aman ?

Bleun-Brug Montroulez

d'an 1, 2, 3 ha 4 a viz Gwengolo 1934

D'AN DEIZ KENTA A VIZ GWENGOLO. — Etre 10 eur ha 12 eur, 14 eur ha 18 eur e vezo digor sal vras an ti-kêr, el lec'h ma tiskouezo « An Droellen » an traou-iliz hag an traou breizek ha keltiek kaera a oufed gwe.et.

Ar zal-ze a jomo digor, d'an hevelep euriou, epad pevar dervez ar Bleun-Brug.

D'AR ZUL, 2 A VIZ GWENGOLO. — DA 2 EUR e vezo digoret park Kerneguez el lec'h ma vezo gwelet gourinadegou ha korollou ha klevet kanaouennoù dudius gant gourinerien, korollerien ha kanerien ar Bleun-Brug.

D'AL LUN, 3 A VIZ GWENGOLO. — DA 10 EUR. e sal an ti-kêr, prezegenn gand an Ao. James Bouillé, diwarbenn « An Droellen ».

DA 11 EUR, studiadenn gand an Tad Bellot, eur manac'h eus a urz sant Beneat hag a zo brudet e pevar c'horn ar bed kristen dre an ilizou kaer en deus savet, dreist holl e kêr Paris.

DA 14 EUR $\frac{1}{2}$. — « Breuriez ar Brezoneg er skoliou », gand an Ao. Raymond Delaporte, eus a Gastell-Nevez-Ar-Faou.

DA 15 EUR $\frac{1}{2}$. — « Feiz ha Breiz ar Vugale », gand an Ao. Visant Séité, mestr-skol e Landerne.

DA 20 EUR. — E sal vras Patronach Sant-Varzin, e vezo diskleriet « An Divroad », pezh kentelius eus ar gaera ha nevez flamm, war e genta lamm.

Eur pezh farsus eus ar re fentusa a vezo c'hoariet goudeze.

Etre an arvestou kanaouennoù kemraek gand an Aotrou hag an dimezell Dyfnallit Owen hag an Aotroued Visant hag Ewart Pate ha kanaouennoù brezonek gand kanerien wella Breiz-Izel.

D'AR 4 A VIZ GWENGOLO. — DA 8 EUR $\frac{1}{2}$. — Kestrivadegou bloaveziek ar Bleun-Brug, e sal Sant-Varzin.

DA 11 EUR, oferenn e iliz Sant-Vaze; epad an oferenn-ze e vezo kanet kantikou brezonek hag an Aotrou Duparc, eskob Kemper ha Leon a raio eur brezegenn.

DA 12 EUR, lein en « ostaleri an Europ ».

DA 14 EUR, bodadeg vras e park kaer Kerneguez, kaera park-c'hoari a zo e Breiz-Izel.

TAOLIT EVEZ MAT. — Ar re yaouank hag ar vugale a fell d'ezo kemeret perz e kestrivadegou ar skriva hag ar przegerezh a zo pedet da gas o skridou d'an A. Grill, Impasse de l'Odette, Quimper, abenn hanter-eost a zeu, da ziwezata.

Kuzulioù ar geginerez

Lammit brasa deliou ar gaolenn, ar pemp kenta ; lakit, en eur bodez, eur zerviedenn net, ha war ar zerviedenn-ze, displeget brao er bodez, lakit an deliou bras, en o sav, tro-war-dro, evel ma vijec'h o klask lakat a-nevez, ar gaolenn en he fez, nemed e ranker lakat an deliou war o fenn, ar penn-uhela e fonz ar bodez.

Drailhit mat ar pezh a jom eus ar gaolenn, ha lakit an drailhachou-ze da rouza, war an tan, gand eun tamm amann, pe eun tamm lard teuz. Da c'houde, hen tennoc'h diwar an tan, hag hen lezoc'h da zistana a-raok lakat c'hoaz pevar vi ebarz, eun ognonenn zrailhet, eun nebeud persilh, bet rouzet en amann, pebr hag holenn, eul loiad kreunn bara bruzunet ; kemmeskit mat an holl draou-ze ha o zaolit er bodez, e kreiz an deliou bras. Krogit e pevar gorn ar zerviedenn, ha lasit tosta ma c'helloc'h d'an deliou, evel ma vijec'h o lasa eur zac'had fars ; lakit zerviedenn hag all en eur podad dour bero, sallet, epad eun eur bennak war an tan da boazat. Araok lakañ ho piadad war an daol, diskoulmit ha lammit ar zerviedenn, goustadik, en aoun da freuza ar gaolenn. Taolit eun tamm amann teuzet war gorre, pe eul lipig all bennak. Setu aze eur pred diviz, p'eo gwir eman an holl draou dindan ho tourn.

Pa jom eun tamm kig poaz bennak, kig ejen pe gig-leuc, a-zilerc'h eur pred, e c'heller e zrailha asambles gant ar gaolenn, e lec'h lakat kement a viou. LIZIG.

Responchoù Divinadennoù

Ebrel, Mae, Mezeven

I. MIZ EBREL

1. — Muioc'h a voged eged a dan
Muioc'h a gagal eged a c'hlan.
2. — Da hanter meurz ema 'r c'hede,
E vez keit an noz hag an de.
3. — Lagad ar mestr a lard ar marc'h,
Hag a laka ed barr an arc'h.
4. — Abarz ma vezo fin ar bed,
Falla douar ar gwella ed.
5. — Poueza ervat a dle peb den,
Ar pezh a ra eur wec'h hepken.

II. MIZ MAE

1. — Eur pennher hag eur bennherez,
A ra alies gwall diegez.
2. — An douar a dro,
Ar maro a skô.
3. — Anken ha truez eo kosaat,
Ha tremen hep furaat.
4. — An hini a ra vad elec'h droug,
D'ar vad atao en em zoug.
5. — Neb a zo laouen gant bara sec'h,
A gav da beuri e pep lec'h.

III. MIZ MEZEVEN

1. — Beza droug en neb a garo,
Ni vo Breiziz, beo ha maro.
2. — Pa venn eun dra, abenn e teu atao,
Evel ar ganevedenn hag ar glao.
3. — Pa vez an avel diwar ar Releg,
Ne vreskenn nag ar zaout nag ar c'hezeg.
4. — Kentoc'h e vanko merc'h d'he mamm,
Eget avel c'hournaouok da c'houel Yann.
5. — Lakaat ar mank en e blas,
Hag ar bec'h e kreiz ar c'hravaz.

Manoïou ar c'hounideïen

O DEUS RESPONDET MAT DA 11 WAR 15

1. — Herveline Jézéquel, Crann-ar-Forest, Landerne ;
2. — Jacques Léon, Plougerne.

O DEUS RESPONDET MAT DA 9 WAR 15

1. — Loeiz Ar Floc'h, Ploveur.

O DEUS RESPONDET MAT DA 7 WAR 15

1. — Marcelline Cabon, Ty-Gwenn, Gwisseny ;
2. — Suzanna Simon, Gwitevede.

Divinadennou miz east

1. — Nñt a ñat ññl dñ ñetteñ
a to ñut ñ ñatñññññññ.
2. — ññe'ññg a zññ
ñ ññ ññe'ñññ ññe ññd
3. — Rñdñg ñ dññ,
A ññd ñño.
4. — Lññit ññ ño ññoñññ bññ bññññ kññz añññññññ,
Hñ ññ gñññññññññ ññññ ñññññññññ.
(Degaset gant J. Léon, Plougerne).
5. — Añ vñg ne ññ ññ sñññ, ññ ññ ñññ
Oñz añ ñññññ ññ ññ ñññ.

Klaskit ha lakit er c'hrenn-lavariou kaer-ze, ar gerioù pe al lizerennou a vank. Arabad degas ar respouchoù ken na vezo moulet divinadennou miz gwengolo. Degaset d'comp krenn-lavariou kaer anavezet en ho pro.

" L'ULMINUCINE MOREUL "

est le dépuratif tonique idéal contre les humeurs, les vices du sang, glandes au cou, faiblesse, la toque des enfants.

Donne aux enfants ce teint frais et rose, indice de la santé.

Parfait pour les jeunes filles dans la période de transformation.

Indispensable aux personnes âgées qui se plaignent de fatigues, douleurs, retour d'âge.

35 ans de ventes toujours croissant sont la meilleure garantie de l'efficacité de ce produit qui a la valeur du public.

Mères de famille, ne vous inquiétez pas, tant que vous donnez de l'Ulmucine à vos enfants, vous les mettez à l'abri d'un grand nombre de maladies, c'est le meilleur préventif de la tuberculose.

Prix : Grand flacon : 29 francs ;

Demi-flacon : 15 francs ;

Petit flacon : 10 francs.

Si vous toussiez, prenez du SIROP CELTIQUE, un de ceux qui sont le plus estimés. Prix : 12 francs.

Klenved ar c'henou hag an dent

L. LAPIQUONNE SUCCESSEUR DE L. JEZÉQUEL

Tenner dent

Loreet gant skol-vedesinerez Paris

A denn an dent hep poan hag a laka dent nevez, war aour
ha war gaoutchouk, hervez ar skouerion diveza
Gwarantisa a ra e labour

RESEO A RA :

Bep Lun, e LESNEVEN, Hôtel Le Roux, ha bep Sadorn, e BRASPARTS hag er FAOU. — Ar c'habinet a gonsultationou a zo digor e Brest, 4, passage Saint Martin, aboue 9 eur betek kreisteiz, ha da 2 eur betek 6 eur. Téléphone 0-16.

Yec'hed ar Vugale

Ar "Sirop FERET"

a-eneb an Doken

Graet gant louzaouennou hag a gaver er mor, ar sirop-man a ro nerz hag a yac'ha ar gwad. Ouspenn m'en deus eur vlaz eus ar re wella, louzou all ebet ne ro kement a nerz d'ar vugale hag hen.

« Ramplasi a c'hell ervat an emulsionou, an eol-moru, ar sirop Portal, ar sirop Raifort iodé, hag all... » Ar vertuz en deus da yac'haat ar gwad, ouspenn ar vertuz da zigas an nerz d'an izili, a zo penn-abeg ma n'her roer morse en aner d'ar vugale taget gant an doken, an trousklennou leaz, ar werbl, an doureier fall, droug-ar-roue, hag ar zempladurez a deu war-lerc'h ar ruzel hag an dreo, etc.

En vente dans toutes les pharmacies.

Dépôt principal : GRANDE PHARMACIE DU PROGRES, 2, rue de Paris (au-dessus de l'Octroi), BREST.

Taolennou hon Zalver

Evit derc'hel koun eus jubile bras hon Dasprenedigez hon eus laket hor c'henlabourer mat Yvon AR FLOCH, da denna Hor Zalver o paouez tremen, diwar Grist brudet Beauvais, bet kizellet er XVvet kantved, hag e vez miret breman en Trocadero, e Paris.

40 6/m war 32 o deus an taolennou-se ; moulet int war baper teo ha kaer.

E pep ti kristen e lakint ar re o gwelo da bleustri war boaniou Mab Doue.

Eun daolenn evelse, kaset dre ar post, ha goloet mat evit ma ne vezo ket sklabezet en hent, a roomp evit 8 real ar pez. An dousenn : 20 lur.

Goulenn taolennou Hor Zalver ouz RENER « Feiz ha Breiz », Scrignac (Finistère). C. C. 21.802, Rennes.

Recherchez-vous
le Café à primes?
achetez
le **CAFÉ du JOUR**
il vous plaira!

le sac de 250 gr.
5.85
avec un Bon-Prime

chaque breton boit
LE CAFÉ DU JOUR
il l'achète dans les succursales
de l'éco

Ti koz L'OLLIEROU

L'HOSTIS & JORDE, Successeurs

18, 27, rue Louis-Pasteur, 18, 27. — BREST

... Pa ho pezo eun dra bennak da brena, dalc'hit sonj eo en HON TI e kavoc'h ato ar muia da joaz hag an dessiniou nevesa e mouchoueroù ha tavancheroù brodet.

SEIZ, MEZER, HA DANVEZ A BEP SEURT

Dioc'h ar galite an ti-man a werz gwelloc'h-marc'had eget neus forz pehini all.

Eun eskompt a UGENT REAL DRE GANT a vez roët e marc'hadourez, ha DEK DRE GANT d'ar familhou niverus diwar diskouez o c'hartenn.

- Embannu Felchadreiz -
Derañ
Lunvedou

Eun hano hebken ↗

Eun ti hepken :

TI-GLAS

PLACE THIERS - MONTROULEZ

LUNEDOU a bep seurd
evit an holl

*Eun dibab eus an traou gwella
evit ar-re vouzar*

PHOTO
Appareils, Plaques, Pellicules
de toutes marques

●POITEL - Ti glas - Ti a fizians●

Ar Mouler : E. THOMAS, Gwengamp.
Ar Mérour : Y.-V. PERROT, Scrignac.